

Vyhlídky vojenského uvolnění v Evropě

Ve vývoji současných mezinárodních vztahů se stále více prosazuje tendence k uvolňování napětí a přechodu od vojenské konfrontace k upevnění bezpečnosti a mírové spolupráce. Projevem toho jsou četné politické, ekonomické, kulturní, technické a jiné dohody a smlouvy mezi státy rozdílných společenských systémů, které v posledních letech byly uzavřeny nebo se připravují. Poměrně nejméně markantně se změny v mezinárodních vztazích odrážejí ve vojenské oblasti. Ani ona však nezůstává stranou, neboť byly již podepsány některé významné dohody, které směřují k odvrácení nebezpečí jaderné války, k omezování zbrojení a k nastolení větší důvěry mezi státy a národy. Zůstává ovšem skutečností, že rozsáhlejší opatření na vojenském úseku, která by korespondovala s již učiněnými konkrétními kroky v mezinárodních vztazích, jsou dosud otázkou budoucnosti. Je to však logické, protože jen větší politická důvěra mezi státy je podmínkou určitých omezení v ozbrojených silách. Nyní jsme v etapě, kdy vedoucí političtí představitelé států obou protichůdných společenských soustav se shodli v názoru, že politické uvolnění musí doprovázet odpovídající opatření ve vojenské oblasti. To je východiskem pro řadu rozvíjejících se jednání na tomto úseku, od nichž můžeme očekávat spíše dílčí a postupné, než převratné výsledky.

Změny, které prožíváme, mohly být jak známo uskutečněny jedině díky výrazným změnám v poměru sil mezi oběma uskupeními, zvláště mezi USA a SSSR. K těmto změnám by nedošlo bez cílevědomé a důsledné mírové politiky Sovětského svazu, bez koordinované zahraniční politiky společenství socialistických zemí, které si v tomto směru udržují iniciativu ve svých rukou. Socialistické státy se zasazují rovněž o doplnění politického uvolnění vojenským uvolněním, neboť bez odzbrojovacích opatření je trvalé zlepšení mezinárodních vztahů a upevnění světového míru nemyslitelné. Cílem je všeobecné a úplné odzbrojení, k němuž vede cesta přes nespočet dílčích a postup-

ných odzbrojovacích opatření, která se týkají přednostně jaderného odzbrojení, zastavení výroby, vývoje a zničení zásob ostatních druhů zbraní hromadného ničení, ale zároveň i zastavení závodů ve zbrojení klasickými druhy zbraní, snižování stavů ozbrojených sil a výzbroje.

Příklad v tomto směru a zároveň důkaz, že řešení těchto problémů je reálné, představují dohody mezi SSSR a USA, uzavřené v letech 1972—1973: Dohoda o omezení systémů protiraketové obrany, Prozatímní dohoda o některých opatřeních v oblasti omezení strategických zbraní a Dohoda o odvrácení jaderné války.

Jednání o strategickém odzbrojení pokračují mezi SSSR a USA v Ženevě, další odzbrojovací jednání probíhají po linii OSN (Výbor OSN pro odzbrojení, návrh SSSR na snížení vojenských rozpočtů stálých členů Rady bezpečnosti), na konferenci o evropské bezpečnosti a spolupráci (v současné době rovněž v Ženevě) a na vídeňských rozhovorech o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě.

Výčet těchto jednání by v nezavázaném pozorovateli mohl vyvolat optimismus, který se však ukazuje při reálném pohledu jako nemístný a předčasný. Je jistě velmi nadějně a svědčí to o výrazné změně k lepšímu v mezinárodních vztazích, jestliže takové rozhovory se konají, jestliže jsou vedeny ve věcném tónu a postrádají invektivy z dob „studené války“. Na druhé straně však je zřejmé, že vzájemná politická důvěra jako předpoklad markantních výsledků ve vojenském uvolnění není ještě tak pevná a trvalá. Ve všech státech imperialistického bloku existují ještě mocné síly, které nepřejí vývoji světa k trvalému míru, demokracii a pokroku. Mají ještě značný vliv na politiku imperialistických mocností, což se nejvýrazněji projevuje právě ve vojenské oblasti jak při odzbrojovacích jednáních, tak v aktivitě uvnitř jejich vojenskopolitických bloků, zejména v Severoatlantickém paktu.

Všimněme si nejprve jejich současné taktiky na jednáních, která nyní probíhají v Ženevě a ve Vídni.

V Ženevě jednájí delegace SSSR a USA o omezení strategických útočných zbraní (SALT II) a v rámci konference o evropské bezpečnosti a spolupráci vedou rozhovory ve vojenské podkomisi o tzv. opatřeních k posílení důvěry.

Cílem jednání SALT II je dospět ke stálé dohodě mezi SSSR a USA o omezení strategických útočných zbraní. Tato dohoda by měla nahradit prozatímní dohodu o těchto zbraňových systémech, podepsanou v Moskvě v květnu 1972 a platnou 5 let. Důležitým politickým podnětem k uzavření stálé dohody bylo jednání s. Brežněva s americkým prezidentem Nixonem v červnu 1973, ze kterého vyšel závěr a politická direktiva ukončit jednání o omezení strategických útočných zbraní do konce roku 1974.

Jak naznačují sporadické zprávy z tisku, jednání jsou velmi obtížná. Nejde v nich jen o kvantitativní stránku, nýbrž o srovnání kvality strategických útočných zbraňových systémů. Vývoj a zavádění vícenásobných jaderných hlavic do výzbroje na obou stranách zkomplikovalo propočty amerických vyjednávačů, neboť představitelé USA nepředpokládali tak rychlý vývoj těchto zbraní v SSSR. Další spornou otázkou může být, zda do těchto zbraní počítat i letouny — nosiče taktického letectva a palubního úderného letectva USA na evropském válčišti, které proti teritoriu SSSR plní strate-

gické úkoly. Jinou komplikovanou otázkou je kontrola plnění dohody, neboť zjišťování kvalitativně nových zbraní nebude vždy možné ani dokonalými systémy průzkumných družic. Rovněž dosažení dohody o modernizaci dotyčných zbraňových systémů je nesmírně obtížné. Naznačení jen těchto několika základních problémů ukazuje, před jakým úkolem stojí představitelé obou mocností při jednáních SALT II.

Ve vojenské podkomisi KEBS pokračuje zatím výměna názorů na tzv. kolaterální opatření, neboli opatření k posílení důvěry. Na přípravné konferenci v Helsinkách se 35 účastníků dohodlo jednat o třech okruzích otázek, o:

- oznamování velkých vojenských cvičení,
- účasti pozorovatelů z cizích států na velkých vojenských cvičeních,
- oznamování velkých přesunů.

Ani v tomto směru není dohoda snadná, i když je realizovatelná, nebudou-li se státy NATO snažit rozšířit prostřednictvím těchto opatření své možnosti v oblasti vojenského zpravodajství a budou-li je chápat skutečně jako posílení politické důvěry. Zatím jsou náznaky, že tomu tak není.

Je třeba brát také v úvahu, že o těchto otázkách si vyměňují stanoviska státy s diametrálně rozdílnými podmínkami a zájmy. I z tohoto hlediska je práce této podkomise obtížná.

Co rozumět pod pojmem „velká vojenská cvičení“? Kdy a jak a komu by se měla oznamovat? Mělo by se oznámení týkat cvičení konaných v kterékoliv oblasti v Evropě, nebo jenom ve vymezených prostorech a pásmech? V jakých? Co všechno by se mělo o cvičeních oznamovat?

Jaké zásady by se měly přijmout pro zvaní pozorovatelů? Bylo by zvaní závazné, nebo by mělo být ponecháno na vůli státu, kde se cvičení koná? Jaké zásady přijmout pro chování pozorovatelů? Jaké zásady přijmout pro počty pozorovatelů, pro zajištění jejich bezpečnosti, materiálního zabezpečení, spojení apod.?

Jaké přesuny by se měly oznamovat? Jejich rozsah, složení přesunovaných jednotek, prostory apod.?

To jsou některé otázky, kterými se delegace ve vojenské podkomisi KEBS zřejmě musí zabývat.

V přístupu k nalezení shodných stanovisek se pozná, zda jednotlivé delegace chtějí těmito opatřeními z vojenské oblasti posílit důvěru mezi evropskými státy, nebo zda sledují jiné úmysly. Snaha jít v této oblasti na radikální dalekosáhlá opatření nevede k cíli a má opačný účinek. Jedinou cestou je začít dílčími, ale reálnými opatřeními, která by se postupně s rostoucí důvěrou mezi státy rozšiřovala a prohlubovala.

Cíle Severoatlantického paktu v otázkách odzbrojení se výrazně projevíly v průběhu podzimního **jednání o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě**. Konference se účastní, jak známo, 17 evropských států, USA a Kanada, z toho SSSR, PLR, NDR, ČSSR, USA, Kanada, V. Británie, NSR, Lucembursko, Belgie a Holandsko s hlasem rozhodujícím a MLR, BLR, RSR, Dánsko, Norsko, Řecko, Itálie, Turecko s hlasem poradním. Návrh socialistických zemí, který jménem čtyř zemí s hlasem rozhodujícím předložila delegace SSSR, obsahuje tyto hlavní zásady:

- ozbrojené síly a výzbroj snížit v oblasti, zahrnující 7 přímých účastníků jednání (NSR, státy Beneluxu, NDR, PLR, ČSSR),
- snižovat od počátku a ve všech etapách jak národní, tak cizí vojska a výzbroj všech 11 přímých účastníků jednání,
- snižovat početní stavy a výzbroj pozemního vojska, vojenského letectva i jednotek jaderného napadení,
- snížení uskutečnit rovným procentuálním dílem ve třech etapách (v roce 1975 symbolické snížení o 20 000 osob s výzbrojí na každé straně, v roce 1976 snížení o 5 % vojsk s výzbrojí, v roce 1977 snížení o dalších 10 % vojsk s výzbrojí),
- jednotky cizích vojsk, jež byly zrušeny, stáhnout na vlastní území i s výzbrojí a bojovou technikou, zrušené jednotky národních vojsk rozpustit, výzbroj vyřadit,
- plnění dohod založit na čestném dodržování závazků, kvalitu snižování řešit národními prostředky.

Delegace USA vystoupila s nástinem dohody, která by měla obsahovat tyto hlavní zásady:

- do oblasti snížení zahrnout 7 přímých účastníků jednání, popřípadě i Maďarsko,
- snižovat pouze pozemní vojsko na obou stranách,
- snižování řešit ve dvou etapách,
- snižování začít v první etapě u amerických a sovětských pozemních vojsk, jejichž početní stav a výzbroj snížit o 15 % na každé straně,
- ve druhé etapě snižovat postupně i pozemní vojska ostatních přímých účastníků jednání tak, aby na konci procesu bylo dosaženo tzv. společného stropu ve výši 700 000 osob na každé straně,
- ze zrušených jednotek USA odsunout vojáky do Spojených států, ale jejich výzbroj a bojovou techniku ponechat v oblasti snížení,
- uzavřít též dohody o blíže nespecifikovaných kontrolních opatřeních a k posílení důvěry; kontrolu řešit mezinárodní inspekci.

I když návrh států NATO není zdaleka propracován, již předložené zásady ukazují na diametrálně odlišný přístup ke snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě. Jde o asymetrický model, požadující několikanásobně vyšší snižování pozemních jednotek u socialistických států. Odmítá snižování u vojenského letectva a u jednotek jaderných zbraní. V první etapě opomíjí nejen národní síly na středoevropském válčišti, nýbrž i cizí ozbrojené síly (britské, kanadské, nehledě již na francouzské, o kterých se vzhledem k neúčasti Francie na jednáních nehovoří), dislokované v západním Německu. Předkládá požadavek na ponechání výzbroje k odsunu určených amerických jednotek v Evropě. Neuvádí přesnější termíny odzbrojovacích opatření. Vnucuje opět již mnohokrát v takovém případě odmítnutou mezinárodní kontrolu k ověřování plnění dohody.

Shrme-li západní návrhy, vidíme, že zemím NATO jde především o změnu poměru ozbrojených sil na středoevropském válčišti v jejich prospěch. Nabízí se i druhé vysvětlení — nereálnými návrhy protahovat jednání, získávat čas jednak na vyjasnění

perspektiv ponechání amerických sil v Evropě, jednak na výstavbu západoevropského vojenskopolitického integrovaného uskupení, na přestavbu vojenské struktury NATO, na překonání krizového stavu, ve kterém se atlantická aliance v současné době nachází. V každém případě vedou západní návrhy k jistému vystřízlivění u těch, kteří by v souvislosti se zahájením takovýchto rozhovorů propadli nadměrnému optimismu. Návrhy obou stran jsou natolik rozdílné, že jejich sblížení — i za předpokladu zásahu politických autorit — je otázkou velmi dlouhodobou. Můžeme říci, že představy států NATO o odzbrojovacích opatřeních ve střední Evropě jsou jednou stranou mince, na jejíž druhé straně je vysoká aktivita ve vojenských přípravách ve všech hlavních členských státech Severoatlantického paktu.

Zaměření činnosti paktu na trvalé zvyšování vojenského potenciálu členských zemí výrazně dokumentují jednání řídících orgánů atlantické aliance koncem roku 1973. V první polovině prosince následovaly za sebou jako obvykle zasedání Vojenského výboru NATO¹⁾, zasedání ministrů obrany zemí tzv. Evropské skupiny NATO²⁾, konference výboru pro plánování obrany NATO³⁾ a konference Rady NATO⁴⁾.

Podívejme se na obsah a hlavní závěry tří posledně jmenovaných zasedání, z kterých jasně vyplývá současná orientace vojenské politiky Západu. Budeme vycházet z oficiálně zveřejněných dokumentů, které se samozřejmě snaží zamlčet vše, co by mohlo působit negativně na veřejné mínění, a naopak zdůrazňují „obraně“ a „mírumilovné“ úsilí severoatlantického uskupení. Přesto je i v těchto materiálech mnoho poučných a varovných faktů, které socialistické státy nemohou přehlížet.

Jednání ministrů obrany zemí tzv. Evropské skupiny NATO se zabývalo možnostmi zvýšení celkového vojenského potenciálu paktu posílením ozbrojených sil evropských členských států aliance. Je sledován cíl, aby evropské státy hrály v rámci NATO rok od roku důležitější úlohu.

Evropská skupina států NATO má být podle představ některých členských států základem západoevropské vojenskopolitické integrace. Za hlavní slabinu se označuje, že na činnosti skupiny se nepodílí Francie, která dává přednost Západoevropské unii jako základnímu vojenskopolitickému společenství evropských kapitalistických států. Na zasedání evropské skupiny vystoupili někteří ministři obrany s názorem, že by bylo účelné včlenit Francii do tohoto uskupení.

Bylo dosaženo dohody o celkovém zvýšení vojenských výdajů členských zemí v r. 1974 o 2 miliardy dolarů (oproti r. 1973). V souladu s dlouhodobým plánem výstavby ozbrojených sil na sedmdesátá léta mají být armády evropských členů NATO doplněny v r. 1974 mj. více než 470 tanky, téměř 1100 obrněnými transportéry, téměř 200 letouny, 140 vrtulníky, více než 800 protiletadlovými řízenými střelami a přes 850 protiletadlovými kanóny vedle dalších 200 protiletadlových zbraní na pásovcích a mnohými dalšími zbraněmi. Plánované vybavení novou technikou představuje zvýšení oproti dodávkám v r. 1973.

¹⁾ Náčelníci štábu 13 členských států NATO (bez Francie a Islandu)

²⁾ NSR, Belgie, Holandsko, Lucembursko, Velká Británie, Norsko, Dánsko, Itálie, Řecko, Turecko

³⁾ Ministři obrany 13 členských států NATO (bez Francie a Islandu)

⁴⁾ Ministři zahraničí 15 členských států NATO

Evropské státy NATO věnují zvýšenou pozornost spolupráci v oblasti výroby a zavádění výzbroje, kooperaci při výcviku, týlovém a zdravotnickém zabezpečení a při perspektivním plánování.

Jak vyplývá ze závěrečných dokumentů zasedání, Belgie, Velká Británie, Itálie a NSR se rozhodly zavést do své výzbroje americké řízené střely Lance, přičemž USA zorganizují společný výcvik pro obsluhu z těchto států. Itálie, Belgie a Holandsko se vedle NSR rozhodly vyzbrojit své tankové jednotky zdokonalenými typy tanku Leopard. Zároveň se NSR a Velká Británie dohodly na výzbroji nového tanku, který by měl v osmdesátých letech nahradit Leopardy, a vyzvaly další ke spolupráci na tomto projektu. NSR, Holandsko, Dánsko, Itálie, Řecko budou společně s USA zabezpečovat zkvalitňování systému protiletadlových řízených střel Hawk.

Těchto několik zveřejněných dohod o společné politice vyzbrojování má zřejmě dokumentovat, že se přece jenom podařilo již učinit první kroky v této ožehavé oblasti. Naproti tomu o otázce platební bilance mezi západní Evropou a USA znatelného úspěchu nebylo dosaženo.

V obdobném tónu se neslo širší atlantické zasedání vedoucích vojenských představitelů, **konference Výboru pro plánování obrany**. Ministři obrany 13 členských států NATO si vyměňovali názory na současnou vojenskopolitickou situaci ve světě a jak ovlivňuje příští úkoly Severoatlantického paktu. Jednali o vojenských aspektech konference o evropské bezpečnosti a spolupráci a o dosavadním průběhu vídeňské konference o snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě. Byli informováni o vývoji jednání mezi USA a SSSR o omezení strategických zbraní.

V závěrech, ke kterým ministři obrany dospěli, se nikterak neodrážel současný pozitivní trend ve světě. Hlavním úkolem NATO zůstává posilování jeho vojenského potenciálu a jako argument se uvádí jako obvykle rostoucí vojenská síla společenství států Varšavské smlouvy.

Ministři schválili plán rozvoje ozbrojených sil států NATO na leta 1974 až 1978, program operační přípravy evropského válčiště na leta 1975 až 1979 a stanovili kvóty ozbrojených sil, které jednotlivé členské státy vyčlení pro NATO v roce 1974. Vydali dále pokyny pro perspektivní vojenské plánování v rámci NATO. Zdůraznili, že konvenční a jaderné ozbrojené síly mají zůstat v optimálních proporcích a zároveň v rovnováze se silami států Varšavské smlouvy. Zejména konvenční síly se mají dále zkvalitňovat. Ministři stanovili několik klíčových oblastí, kde je třeba k nápravě současných slabých míst ve vojenské oblasti NATO vyvinout mimořádné úsilí. Jmenovitě se to týká zabezpečení obrany letounů a letišť, zkvalitnění protitankové obrany vojsk a zvýšení zásob vojenského materiálu.

Ministři obrany se také zabývali předběžným hodnocením konfliktu na Středním východě a zkoumali, jaká poučení z poslední války mohou vyplynout pro NATO. Rozhodli, aby tento problém byl podroben dalšímu studiu. Mají se zkoumat mj. tyto konkrétní otázky: příznaky narůstání válečného nebezpečí, zlepšení systému zjišťování a uvědomování, kvalita PLRS, nové metody identifikace letadel, způsoby ovládání vzdušného prostoru nad bojištěm, kvalita PTRS, materiální zabezpečení s ohledem na

vysokou spotřebu materiálu v prvních dnech války, rychlé rozhodování, prostředky pro radioelektronickou válku, význam prvního období války rozpoutaného s operačním překvapením.

Na zasedáních Výboru pro plánování obrany byla projednána zpráva o opatřeních ke zkvalitnění pružnosti a účinnosti taktického letectva na středoevropském válčišti změnami v organizaci, velení a řízení. Prvním krokem v tomto směru má být vytvoření nového velitelství spojeneckého vojenského letectva ve střední Evropě, jehož sídlo a kádrové obsazení má být určeno v nejbližší době.

Americký ministr obrany Schlesinger na zasedání prohlásil, že USA zachovají své síly v Evropě, že je dále zkvalitní a jednostranně nesníží jejich početní stav, pokud spojenci zaujmou k udržování a zkvalitňování svého vojenského potenciálu obdobný postoj. Znovu se hovořilo o nezbytnosti, aby evropské státy paktu pomohly Spojeným státům řešit finanční problémy, které pro USA z udržování jejich sil v Evropě vznikají. Konečné stanovisko však přijato nebylo. Problém se má také řešit na bilaterální i multilaterální základně. Příkladný postoj zaujímá vláda NSR, která v současné době jedná s americkou vládou o úpravě náhrady deficitu platební bilance, jež Spojeným státům vzniká z umístění jejich sil v NSR. Jednání o tomto bodu na Výboru pro plánování obrany skončilo výzvou na další členské státy, aby následovaly západoněmeckého příkladu.

Prosincová jednání řídicích orgánů NATO vyvrcholila konferencí Rady NATO za účasti ministrů zahraničí a obrany.

Tam byl posuzován mezinárodní vývoj od posledního zasedání v červnu 1973. Přes uznání pozitivních jevů ve vývoji mezinárodních vztahů Rada označila mezinárodní mír za křehký a zdůraznila, že aliance musí své armády udržovat v plné síle.

Jednání Rady nemohlo obejít vnitřní rozpory, jimiž v současné době Severoatlantický blok prochází. V diskusi podrobili ministři zahraničí evropských států, zejména Francie, Velké Británie a NSR, kritice postup americké vlády, která přehlíží své spojence, jak se ukázalo při posledním konfliktu na Středním východě. Kissinger byl nucen obhajovat politiku USA a na oplátku zaútočil na evropské spojence pro jejich nedostatečný podíl na vojenském úsilí v rámci západní aliance. Komuniké apeluje na solidaritu, na maximální výměnu názorů a informací, na těsné konzultace a součinnost, tedy na problémy, které nejvíce oslabují činnost NATO.

Na zasedání Rady Severoatlantického paktu byl projednán vývoj konference o evropské bezpečnosti a spolupráci i vídeňská jednání. Ministři opakovali podstatu západního návrhu, tj. dosáhnout přibližně parity v pozemním vojsku mezi NATO a státy Varšavské smlouvy ve střední Evropě cestou asymetrického (v jejich terminologii „vyváženého“) snižování vojsk.

Nakonec znovu potvrdil i nutnost zahrnout a dále zlepšovat stav spojeneckých ozbrojených sil v Evropě; k jejich případnému snížení má dojít jedině v souvislosti s plněním dohod o vzájemném snížení stavu ozbrojených sil a výzbroje ve střední Evropě.

Jednání řídících orgánů NATO na sklonku minulého roku potvrdila, že uvnitř atlantické aliance existují vážné vztahové problémy ekonomické a politické, které se musí odrazit i ve vojenské oblasti. Na druhé straně právě vojenská oblast je hlavním tmelícím faktorem imperialistického bloku a poměrně nejméně a až s určitým časovým odstupem se jí dotýkají změny v mezinárodně politické atmosféře, zvláště ve vztazích mezi státy protichůdných sociálně ekonomických systémů.

Řídící orgány NATO, za kterými stojí právě ty nejkonzervativnější, nejreakčnější a nejagresivnější kruhy imperialistických mocností orientují činnost Severoatlantického paktu především na trvalé zvyšování kvality ozbrojených sil členských států, přičemž snaha je zvýraznit podíl ekonomiky silných západoevropských členských států. Hledají se také cesty k tomu, jak zapojit znovu do integrované vojenské organizace Francii. Nedávný ozbrojený konflikt na Středním východě je využíván k aktivizaci paktu ve směru odstraňování některých současných slabin a modernizace výzbroje. Řídící vojenské orgány NATO, které mají zájem na stálém zkvalitňování ozbrojených sil, na zvyšování vojenských rozpočtů, v rozhodující míře ovlivňují průběh odzbrojovacích jednání. V tom je hlavní příčina nereálného stanoviska, jednostranných návrhů a neústupnosti západních delegací na těchto rozhovorech.

Prosincové jednání řídících orgánů NATO spolu s dosavadním průběhem jednání o odzbrojení v Ženevě i ve Vídni ukázala, že před námi je ještě dlouhá cesta ke skutečnému vojenskému uvolnění.

Právě toto si musí uvědomit i občané socialistických států a především příslušníci ozbrojených sil těchto zemí, aby hodnotili současný vývoj vojenskopolitické situace ve světě střídavě, byť i s jistou dávkou oprávněného optimismu. Hlavním úkolem ČSSR jako pevného článku socialistického společenství zůstává upevňování jednoty tohoto svazku a jeho politické, ekonomické i vojenské posilování. Tyto úkoly se v současných podmínkách nikterak neoslabují, naopak jejich význam vzrůstá. Schopnost socialistických států rozhodujícím způsobem ovlivňovat vývoj mezinárodních vztahů, což je jedním z hlavních charakteristických rysů současné etapy, je neodmyslitelná bez jednotné a koordinované politiky socialistických zemí, bez trvale rostoucí ekonomické síly a bez udržování a stálého zdokonalování vysoké obranyschopnosti všech zemí socialistického společenství.